

Карпенко Д.В., Григор'єва С.В.,

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

ПРОПАГАНДА, ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ СОЦІУМОМ

PROPAGANDA AS A TOOL FOR SOCIAL CONTROL

Пропаганда є одним із найдавніших і найефективніших інструментів впливу на свідомість і поведінку соціуму. Вона здатна формувати масові настрої, переконання і стереотипи, спрямовуючи дії великих груп людей у бажаному напрямку. Використання пропаганди в політиці, медіа та рекламі проти її універсальності та адаптивності до різних соціальних контекстів. У сучасному світі де інформаційний простір насичених комунікаціями, пропаганда стала інструментом не лише урядів, а й корпорацій, соціальних груп та навіть окремих індивідів.

Актуальність теми пропаганди з кожним роком тільки зростає. У світі відбувається швидка цифровізація, соціальні медіа та новітні технології значно спрощують доступ до інформації, але також створюють нові можливості для маніпуляцій та дезінформації. Пропаганда перестала бути виключно тільки державним інструментом, наразі її використовують корпорації, компанії, групи осіб та навіть звичайні приватні підприємці.

У цьому контексті вивчення пропаганди є особливе місце для розуміння її впливу на свідомість людей, маніпуляції їхньою поведінкою та прийняття рішень. Сучасні інформаційні війни і глобальні конфлікти показують, що пропаганда стала важливою складовою не лише політичної, але й соціальної та економічної сфери.

«Сучасна пропаганда – це послідовна, досить тривала діяльність, спрямована на спотворення або інформаційне оформлення різних подій з метою впливу на ставлення мас до підприємства, ідеї або групи» – визначає у своїй книзі «Пропаганда» Едвард Луї Бернейз – австро-американський піонер в галузі зв'язків з громадськістю та пропаганди.

Часи коли пропаганда починалася з звичайних голосливих виступів та закінчувалася плакатами та п'єсами минув. В нашому часі, коли майже кожна людина на планеті має доступ до інтернету, режим пропаганди перейшов на більш вищий рівень своєї впливовості. Майже кожного дня можна почути такі слова як «дезінформація», ІІСО (інформаційно психологічні спеціальні операції”.

Пропаганда тісно пов'язана з механізмами масової комунікації, після масмедіа є основним інструментом її поширення. У сучасному світі традиційні ЗМІ (телебачення, радіо, преса) та новітні медіа (соціальні мережі, інтернет-ресурси) залишаються ключовими платформами для реалізації пропагандистських успіхів.

Пропаганда діє через комплекс різноманітних технік і методів, які спрямовані на зміну проявів і поведінки людей. Серед основних механізмів впливу можна виділити:

- Повторюваність. Постійна повторюваність одної інформації сприяє її закріпленню у свідомості аудиторії, створюючи ілюзію правдивості та актуальності інформації.
- Спрощення. Складні соціальні чи політичні проблеми часто подаються у вигляді спрощених, чорнобілих конструкцій, що дозволяє легше контролювати емоційні реакції населення.
- Створення ворога. Однією з форм найпотужніших технік пропаганди є створення ворога, який відповідальний за всі негаразди в суспільстві. Це дозволяє консолідувати соціум навколо своєї ідеї або лідера.

– Емоційна маніпуляція. Пропаганда апелює до емоцій (страху, гніву, гордості) для формування миттєвих реакцій, часто не даючи аудиторії часу для критичного осмислення інформації.

– Інформаційні фільтри. Пропаганда вибірково подає факти, приховуючи або спотворюючи інформацію, яку можна поставити під сумнів основну ідею, яку вони просувають.

Пропаганда використовувалася в течії всієї історії людства, але особливо ефективно вона стала в епоху масових комунікацій. Ось декілька визначних історичних прикладів:

Пропаганда в Другій світовій війні. У нацистській Німеччині пропаганда стала одним з основних інструментів підтримки влади. Міністр пропаганди Йозеф Геббельс використовував усі доступні засоби комунікації для поширення націоналістичних та антисемітських ідей, створюючи міф про "арійську расу" та загрозу з боку інших народів.

Холодна війна. Під час протистояння між США та СРСР пропаганда стала місцем боротьби за глобальний вплив. Обидві сторони використовували пропагандистські кампанії для демонізації свого супротивника та просування своїх ідеологічних систем.

Пропаганда в сучасних війнах. Сучасні конфлікти, такі як війни на Близькому Сході, супроводжуються активною інформаційною війною. Медіа та соціальні мережі стають полем битви, де різні групи намагаються контролювати громадську думку, поширюючи як правдиву, так і фальшиву інформацію.

Пропаганда росії, пов'язана з війною проти України, є ключовим елементом її інформаційної стратегії з моменту початку конфлікту у 2014 році та подальшого повномасштабного вторгнення у 2022 році. Основною метою російської пропаганди було створення спотвореного уявлення про причини війни, виправдання агресії та дискредитації України на міжнародній арені. І зараз майже весь інфопростір росії складається з суцільної пропаганди

направленої на дезінформацію власних громадян стосовно війни та їх залучення до неї.

В умовах глобалізації та цифровізації пропаганда набула нових форм і масштабів. Інтернет та соціальні мережі відкрили можливості для швидкого поширення інформації та маніпуляцій, що зробило пропаганду більш доступною та ефективною. Сучасні політичні кампанії часто обґрунтовуються на використанні технологій мікротаргетингу, коли місце підраховується під індивідуальні особливості кожного користувача, що дозволяє значно збільшити ефективність впливу.

Одним із яскравих прикладів є використання соціальної мережі в політичних процесах, зокрема під час вибору. Аналітики та маркетологи вимагають даних про користувачів для створення персоналізованих пропагандистських органів, що дозволяє впливати на думки та рішення виборців.

«У сучасному суспільстві пропаганда більше не спрямована на переконання людей у чомусь, вона швидше створює симуляцію реальності. Вона перетворює реальність на образ, який більше не має нічого спільного з істинним станом речей» – писав Жан Бодріяр.

Тож можна зробити висновок, що пропаганда є потужним інструментом впливу на свідомість та поведінку, який використовується в різні історичні епохи для маніпулювання громадською думкою та формування потрібних суспільству настроїв. Вона дозволяє владі або зацікавленим групам просувати ідеологічні, політичні та соціальні місії, створюючи в суспільстві достатньо установок та переконань. Пропаганда діє через різні канали комунікації, включаючи медіа, соціальні мережі, кіно, мистецтво, рекламу та навіть повсюдне життя.

Сучасні технології значно посилили можливості пропаганди, особливо в умовах інформаційних воєн, коли контроль над потоком інформації стає критичним фактором впливу на громадську думку. Прикладом є війна росії

проти України, де пропаганда активно використовується для виправдання агресії, демонізації супротивника та мобілізації внутрішньої підтримки. Це показує, як важливо розуміти механізми пропаганди та вміти протистояти її впливу через критичне мислення і доступ до правдивої інформації.

У результаті пропаганда продовжується ефективним засобом керування соціумом, особливо в тих суспільствах, обмежений доступ до альтернативних джерел інформації. Тому її роль не слід недооцінювати, адже від здатності суспільства критично оцінювати пропагандистські місії залежить його здатність до самостійного прийняття рішень і протистояння маніпуляціям.

Каширова Н.М.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м.

Харків, Україна

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕПУТАЦІЄЮ В
СОЦІОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ В ВОЄННИЙ ЧАС, В УКРАЇНІ (НА
ПРИКЛАДІ TELEGRAM- КАНАЛУ ВАЛЕРІЯ ЗАЛУЖНОГО)**

**THEORETICAL FOUNDATIONS OF REPUTATION MANAGEMENT IN
SOCIOLOGICAL DIMENSION IN WARTIME IN UKRAINE (THE
EXAMPLE OF VALERII ZALUSHNYI'S TELEGRAM CHANNEL)**

Управління репутацією в воєнний час в структурі соціологічного аналізу досліджую, як люди, соціальні групи та держави створюють та підтримують свою репутацію в умовах конфлікту.

Розглядання управління репутацією окремої людини-лідера в українському суспільстві в воєнний час дає розуміння головних цінностей суспільства, оцінки змін, які відбуваються зараз. В більш широкому соціологічному контексті такий аналіз є важливим для індивідуального виживання людини та країни, дає розуміння соціальної згуртованості, соціально-культурних особливостей суспільства та нових шляхів, що викликає